

נידה כ. (שו ברחבות) עד כא. (סוף הפרק)

ביאורי מושגים
דם חימוד - דם שאיננו חלק מהמחזור אלא נובע כתוצאה מהתרגשות נפשית של האישה.
 הראשונים (אצלנו בסוגיא) נחלקו האם דם חימוד טמא או טהור. המטהרים הסתמכו על הסוגיא שלנו המטמאים הסתמכו על דין 'תבעוה לינשא',
'תבעוה לינשא' - הגמרא קבעה שכל אישה שהחליטה לינשא בחזקת שראתה דם חימוד ולכן היא טמאה (גם אם לא ראתה כלום!)

האמוראים נחלקו האם ריב"א משלים את דברי שמואל או חולק עליהם

שמואל: כל הצבעים נבדקים ליד בד לבן,
ר' יצחק בר אבדימי: שחור נבדק ליד בד אדום

מהו הצבע שחור (המוגדר 'חרת'):
א. רבה בר רב הונא: דיו (יבשה)
ב. עולא: כנגד של אנשי סיואה,
ג. ר' יוחנן: ככלים של בלנים הבאים מחו"ל.

בצבעים אחרים:
עולא: כהה - טמא, בהיר - טהור.
ר' אמי ב"א: כהה - טמא, בהיר - טמא, בהיר דבהיר - טהור,
רמי בר אבא: כהה - טהור, בהיר - טהור,
בר קפרא: כמו עולא למעט הצבע של היין המזוג שבו גם אם כהה טהור.

מה דינם של צבעים אחרים שהגוון שלהם שונה מהגוון המוזכר במשנה.

ציטוט מהמשנה
שחור שגונו שונה מחרת:
 כהה מחרת - טמא,
 בהיר מחרת - טהור

מהו הצבע 'קרן כרכום':
אביי:
 1. בקרן הכרכום יש שלוש שורות של עלים. - יש לבדוק בשורה האמצעית,
 2. בכל שורה יש שלושה עלים, עדיף לבדוק את העלה האמצעי, בדיעבד גם שאר העלים מתאימים.
ר' אבהו:
 יש לבדוק כשהעלים מחוברים לאדמה.

ישנם 4 ברייתות הסותרות את עצמם, הסברו של מיישב את הברייתות

מהו הצבע 'יין המזוג':
 בודקים ביין שרוני המזוג 2/3, או בכרמלי (שהוא חלש יותר) שאינו מזוג.
 את היין יש לשים בכוס זכוכית דקה (כוס טבריינית).

מהו הצבע 'מי אדמה':
 מהיכן מביאים את האדמה: ר"מ - מבקעת בית הכרם, ר"ע - מבקעת יודפת, ר"י - מבקעת סכנין,
 כיצד מכינים את 'מי האדמה': שמים את האדמה בכוס, שמים מעל שכבה דקה (כקליפת השום)
 צריך להעכיר את המים (לא ברור האם ניתן להעכיר את המים ביד או שחייבים כלי).
רבה בר אבהו: אין לקחת את האדמה ולהעבירה למקום אחר.

ראיית כתמים

1. אין לחכם מה שעניו ראות - גם אם חכם ראה את הכתם, ואחר כך השתנה הצבע - החכם פוסק לפי מה שראה,
2. חכם שטימא אין חכם אחר רשאי לטהר,
3. הרבה אמוראים חששו לראות כתמים כיוון שהדבר דורש בקיאות רבה.
4. א. ר' חנינא גרם לר' יוחנן לא לראות כתמים: ר' יוחנן גילה שהוא פוסק הפוך מר' חנינא ולכן נרתע מלראות כתמים,
ב. ר' חנינא גרם לר' אלעזר לראות כתמים: ר"א אמר שאם ר"ח שהוא ענו לא נרתע מלדון בספקות, גם הוא צריך לעשות זאת.
5. ראיית כתמים דורשת הבנה בטבע האנשים
6. ר' יהודה גילה שיש נשים שלא מביאות את הטיפה הראשונה כיוון שהיא מסריחה - בעקבות זאת הוא הפסיק לראות כתמים מחשש שהטיפה הראשונה (שלא הובאה אליו) טימאה.
7. אישה נאמנת לומר שהיה לה צבע מסויים גם בלי שמביאה את עד הבדיקה (במקרה שאבד עד הבדיקה)
8. עדיף לבדוק מראה לאור השמש כשבד נמצא בצל. אם בדק לאור מנורה ונראה לו שטמא יכול לבדוק אחר כך לאור השמש (בתנאי שידוע שהצבע לא משתנה)

נידה כא. (תחילת הפרק) עד כב. (ש8 מתחילת הדף)

ביאורי מושגים
 טומאת לידה - אישה שיולדת יכולה לטמא משלוש סיבות:
 1. מדין לידה (שבוע לזכר ושבועיים לנקבה).
 2. מדין החתיכה - אם אנו רואים שיש אם החתיכה דם.
 3. מדין פתיחת הקבר - יש הסבורים שבכל מקרה שנפתח הרחם אנו מניחים שיצא גם דם.

משנה

אישה המפילה ולד:
 1. יש בו צורת אדם - נחשב כלידה (וטמאה כילודת),
 2. יש בו צורת חיה או עוף - ר"מ - נחשב כלידה, חכמים - לא נחשב כלידה (ולא טמאה כילודת).
 3. יש בו צורת דגים חגבים או כל דבר אחר - לא נחשב כלידה.
במקרה שבו ההפלה לא נחשבת כלידה:
ת"ק: אם יש יחד עם החתיכה דם - טמאה מדין נידה, ואם אין טהורה.
ר' יהודה: בכל מקרה טמאה.
חיפוש הדם: אם החתיכה בצורת דגים חגבים וכיו"ב - בודק אם יש בו דם, אם החתיכה בצורה אחרת - תטיל אותה למים אם החתיכה נימוחה סימן שהיא היתה בעצמה דם.

נדחו - הברייתא קובעת במפורש שר' יהודה טימא בכל הצבעים.

שמואל:
 אם הצבע של החתיכה היא 4 הצבעים המטמאים - מח'.
 אם הצבע שונה - כולם מטהרים.
ר' יוחנן (לפי גירסא א):
 אם צבע החתיכה 4 הצבעים - כולם מטמאים,
 אם צבע החתיכה אחר - כולם מטהרים.
 אם יש ספק - מח'.

במה נחלקו ר"י ות"ק

טעם המח': האם יש פתיחת הקבר בלי דם - ר"י סבר שבכל מקרה שבו יצאה חתיכה מהרחם ירד גם דם.

ר' יוחנן (לפי גירסא ב') ור' נחמן בר יצחק:
 ר' יהודה טימא בלי קשר לצבע של החתיכה, ת"ק טיהר בכל מקרה.

דעות תנאיות שונות בעניין מפלת חתיכה

טעמים של התנאים:
 שלושת התנאים הראשונים: יש פתיחת קבר בלא דם ולכן צריך דם בחתיכה כדי לטמא.
ר' בנימין: אם יש בה עצם היתה לידה ולכן היא טמאה טומאת לידה.

המפלת חתיכה:
ר' שמעון בר יוחאי: קורעה, אם כנוס בתוכה דם רב - טמאה, אם לא טהורה.
סומכוס משום ר"מ: קורעה, אם יש דם בתוכה - טמאה, אם לא טהורה.
ר' אחא: קורעה, אם הבשר שבתוכה מאדים - טמאה, אם לא טהורה.
ר' בנימין: קורעה, אם יש בתוכה עצם - אימו טמאה טומאת לידה.

בס"ד

'בבשרה' -
ולא
בשפופרת.

ר' זירא: אישה הרואה דם דרך
שפופרת - לא נטמאת.

קושיה: יש תנאים המטמאים דם שיצא בתוך
חתיכה ומכאן שאין צורך שהדם יגע בבשר,
תשובה: יש הבדל בין חתיכה שהינה תהליך טבעי
ולכן אינה חוצצת
לבין שפופרת שהינה דבר מלאכותי ולכן חוצצת

שלוש הצעות להבנת המח:

1. המח' היא האם דם היוצא בחציצה (כולל מקרה של שפופרת) מטמא, וגם האם דם בחתיכה הינו דם נידה (המטמא).
2. אבני - המח' היא רק האם דם בחתיכה הינו דם נידה.
3. רבא - כולם מודים שדם חתיכה אינו דם נידה. כולם מודים שהאישה טהורה. המח' היא האם הדם עצמו טמא (כיוון שעבר דרך המקור).

ברייתא

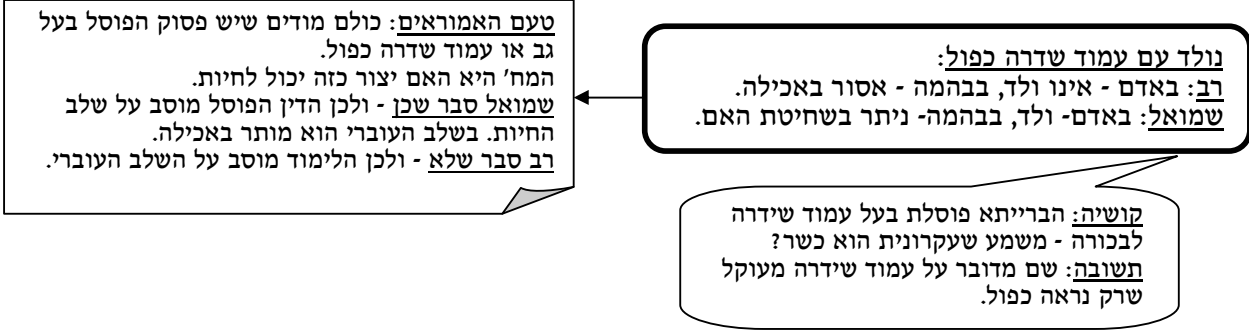
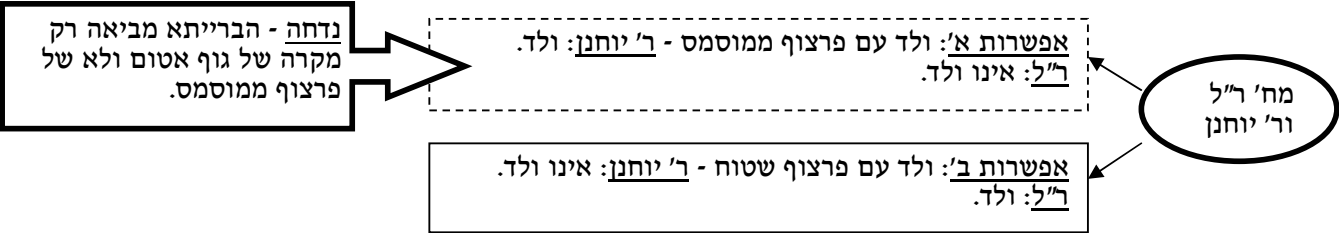
המפלת חתיכה שיש בתוכה דם:
ת"ק: צריך שהדם יגע בבשרה - החתיכה
מטמאת רק אם היא מבוקעת.
חכמים: דם זה אינו מטמא בשום מצב. זהו דם
חתיכה ולא דם נידה

נידה כג: (שורה מעל החרב של התוס' רא"ש) עד כד: (המשנה)

ביאורי מושגים
 טרפה - יש מספר מומים ההופכים בהמה לטרפה. האמוראים נחלקו האם טרפה אינה חיה ולכן מומים אלו מגדירים אותה כטרפה. או שמומים אלו הם סוגים שונים של חסרון בבהמה. ולמרות המומים הבהמה עצמה יכולה לחיות. שחיטת האם - עובר שלא יצא ממעי האם נותר בשחיטתה (גם אם הוא חי!)

כאשר הולד לא יכול לחיות - חסר לו אבר חיוני - אין הוא נחשב ולד.
 חכמים כינו ולד זה בכינוי 'גוף אטום'

1. אישה יולדת 99 ולד, (בפחות אינו בר קיימא)
 2. בהמה דקה יולדת רק 45.
 3. בהמה גסה יולדת 99.
- הגמרא מסתפקת האם בהמה גסה יולדת גם 75.

המפלת דמות אדם עם כנפיים:
ר' יוסי: מעשה היה והחשיבוה כולד.
המפלת כמין נחש:
ר' יהושע: כיוון שעניו דומות לעיני
אדם נחשב כולד.

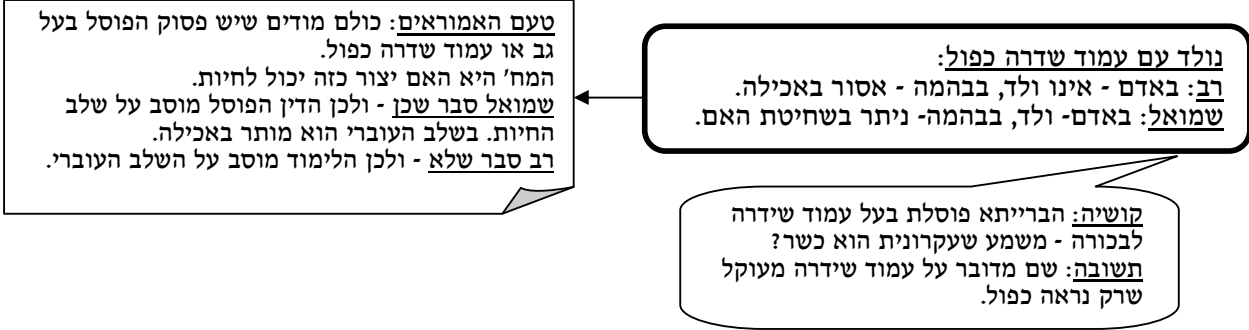
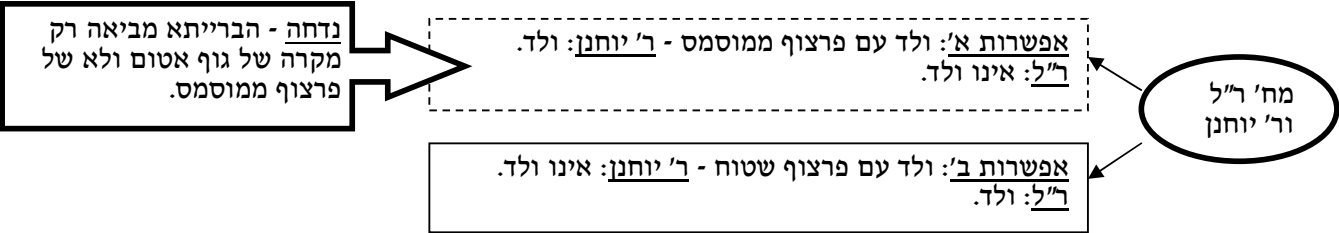
בתחילה ר"י לא זכר את דבריו ורק לאחר שהזכירו
לו את הטעם הוא נזכר.
מכאן הסיק אב"י שכשאומרים הלכה יש לנמקה כדי
שאם אומר ההלכה ישכח יוכלו להזכיר לו את
ההלכה דרך הנימוק.

נידה כג: (שורה מעל החרב של התוס' רא"ש) עד כד: (המשנה)

ביאורי מושגים
 טרפה - יש מספר מומים ההופכים בהמה לטרפה. האמוראים נחלקו האם טרפה אינה חיה ולכן מומים אלו מגדירים אותה כטרפה. או שמומים אלו הם סוגים שונים של חסרון בבהמה. ולמרות המומים הבהמה עצמה יכולה לחיות. שחיטת האם - עובר שלא יצא ממעי האם נותר בשחיטתה (גם אם הוא חי!)

כאשר הולד לא יכול לחיות - חסר לו אבר חיוני - אין הוא נחשב ולד.
 חכמים כינו ולד זה בכינוי 'גוף אטום'

1. אישה יולדת 99 ולד, (בפחות אינו בר קיימא)
 2. בהמה דקה יולדת רק 45.
 3. בהמה גסה יולדת 99.
- הגמרא מסתפקת האם בהמה גסה יולדת גם 75.

המפלת דמות אדם עם כנפיים:
ר' יוסי: מעשה היה והחשיבוה כולד.
המפלת כמין נחש:
ר' יהושע: כיוון שעניו דומות לעיני
אדם נחשב כולד.

בתחילה ר"י לא זכר את דבריו ורק לאחר שהזכירו
לו את הטעם הוא נזכר.
מכאן הסיק אב"י שכשאומרים הלכה יש לנמקה כדי
שאם אומר ההלכה ישכח יוכלו להזכיר לו את
ההלכה דרך הנימוק.

נידה כד: (המשנה) עד כו. (המשנה)

ביאורי מושגים
 שפיר - שק העור שבו נוצר העובר.
 שליא - המעטפת החיצונית של השפיר שהעובר קשור אליה בחבל הטבור. יש כלל שאין שליא ללא עובר.

המשנה

המפלת שפיר מלא מים, דם או גוונים - אינה צריכה לחשוש שהיה שם ולד.
 המפלת שפיר שניכרות בו רקמות, עובר שטוח כסנדל וכן שליא - צריכה לחשוש שהיה שם ולד (לכן תשב לזכר ולנקבה).

מדוע בגוונים לא חוששים שהיה ולד ונימוח:
 1. אביי - לא ייתכן שולד נמוח לחלוטין.
 2. רבא - אסיה שם ולד השפיר היה אמור להיות חסר.
 3. ר' אדא בר אהבה - היו שם כמה צבעים, אם היה שם ולד היה צריך להיות רק צבע אחד.

שפיר מלא בשר:

ר' ישמעאל בר' יוסי בשם אביו - תמא, רבי - ספק (רבי לא קיבל את עדותו של ריב"י וחשש שזוהי דעת יחיד)

ברייתא:

שפיר שאינו מרוקם:
 ר' יהושע מטמא, חכמים מטהרים.

באיזה שפיר נחלקו ר"י וחכמים
יש לקיש: בשפיר עכור, בצלול גם ר"י טיהר.
ר' יהושע בן לוי: בשפיר צלול. (לא ברור האם חכמים מודים לר"י בשפיר עכור, או שהם חולקים גם שם).

הקושיה על ר"ל ור"נ
 מתבססת על הלימוד של ר"י מ'ייעש להם... כותנות עור' הדחיה טוענת שזה רק אסמכתא בעלמא.

א. ר' נחמן, ורבה בר אבא מסכימים עם ר"ל.
 ב. מהברייתא קשה על ר"ל, ר"נ ורב"א.
 ג. להלכה: רב טיהר בשני הסוגים של השפיר, שמואל טימא מספק בשני הסוגים של השפיר.

שמואל טיהר רק שפיר שקוף לחלוטין (שניתן לראות דרכו שעה)

ציטוט מהמשנה

המפלת שפיר שניכרות בו רקמות צריכה לחשוש שהיה שם ולד (לכן תשב לזכר ולנקבה).

מהו מרוקם:

1. אין צורך שיהיו לו ידיים ורגליים.
2. צריך שתי עיניים ושני נחיריים בגודל של עיני ונחירי הזבוב.
3. העיניים צריכות להיות מרוחקות והנחיריים קרובים.
4. פיו מתוח כחוט השערה.
5. האבר של זכר בגודל עדשה, ואצל נקבה המקום נראה סדוק כשעורה.

הבדיקה: 1. נעשת בשמן, 2. הבדיקה להבחין בן זכר לנקבה מתבצעת בעזרת קיסם שראשו חלק.

שמואל בעצמו ידע להבחין בדיוק מהו גילו של העובר, לאחרים הוא קבע שרק כשיש שיער בראש ניתן לקבוע בוודאות שזהו עובר (עקרונית עובר נחשב רק מגיל 40 יום).

שמואל ור' יצחק: סנדל צריך צורת פנים. (גם אם הצורה מאחורנית) ר' ינאי: סנדל אינו צריך צורת פנים.

קושיה על ר' ינאי: יש עדות שסנדל צריך צורת פנים. רב ביבי בשם ר' יוחנן: העדות היא משמו של ר' נחוניא ולכן לא מתחשבים בה.

ציטוט מהמשנה

המפלת סנדל צריכה לחשוש שהיה שם ולד (לכן תשב לזכר ולנקבה).

מהי צורת סנדל: ברייתא: כצורת דג הסנדל. רשב"ג: כלשון של שור הגדול.

הנפקא מינות לשאלת מעמד הסנדל:

א. טומאת יולדת (מסכת נידה): 1. כשהולד הוא זכר חוששים שהסנדל נקבה, (ונקבה מטמאת יותר). 2. אם הסנדל והולד נולדו יום אחר יום חוששים לשני הימים.

ב. דיני בכורה (מסכת בכורות): אם הסנדל קדם לולד הוא מפקיע ממנו דין בכורה לכהן (לנחלה הוא נחשב בכור).

ג. קרבת יולדת (מסכת כריתות): 1. אם הולד החי יצא דרך הדופן, (לדעת חכמים יוצא דופן פטור מקרבן יולדת). 2. אם הולד נולד בהיותה גויה ורק אחרי זה התגיירה (היא פטורה מקרבן יולדת על מה שילדה בעודה גויה).

קושיה: עם כל סנדל יוצא ולד נוסף. אם כן, למה יש צורך לדון מה מעמדו של הסנדל?

רב פפא: הולד והסנדל אינם מחוברים לגמרי. לכן ניתן לטבול ולהתגייר בין לידת הולד ללידת הסנדל.

נידה כו. (המשנה) עד כז. (מול תוס' מ"ט)**ביאורי מושגים**

יולדת לשבעה ותשעה - אישה יכולה ללדת או בחודש התשיעי או בחודש השביעי. אם היא יולדת בחודש השמיני או לפני השביעי הולד אינו בחזקת בן קיימא,

בחודש השביעי היא יכולה ללדת בכל תאריך שהוא.
בחודש התשיעי ישנה מח' האם היא יכולה ללדת כל החודש (יולדת 9 יולדת למקוטעין) או שהיא יולדת רק בסוף החודש התשיעי (יולדת 9 אינה יולדת למקוטעין)
 בימינו שהמצב הרפואי השתנה דינים אלו השתנו גם כן.

משנה

הפילה שליה - הבית טמא
 כיוון שאין שליה ללא ולד.
ר"ש: ייתכן שהולד נימוק לפני
 שיצא.

במקרים הבאים יש שיעור טפח אבל לא מנו אותם מהסיבות הרשומות בסוגריים:

1. טפח על טפח מביא את הטומאה (לא מנו כיוון שמדובר בשיעור של נפח ולא אורך),
2. אבן היוצאת מהתנור מטמאת עד טפח (לא מנו כיוון שכאן הטפח הוא השיעור המקסימלי ולא המינימלי וגם כיוון שיש החלוקים על דין זה)
3. שיעור מינימלי לתנור הוא טפח (לא מנו כיוון שיש החלוקים על דין זה)
4. מסגרת השולחן היתה טפח (לא מנו כיוון שדין זה מפורש בכתובים)
5. הכפורת היתה טפח (לא מנו כיוון שזהו תחום של קודשים)
6. לקורת עירוב מספיק טפח (לא מנו כיוון שזה דין ברמת דרבנן)

5' דברים שיעורן טפח:

1. שופר - שיעור השופר שיהיה אוחז ביד ונשאר טפח מכל צד.
2. שדרת לולב - שיעור הלולב שיהיה טפח יותר גבוה מההדס.
3. דופן סוכה - שיעור הדופן השלישית של הסוכה הוא טפח.
4. שליה - גודל מינימלי של שליה הוא טפח.
5. אזורב - שיעור מינימלי של אזורב (לעניין מצורע או פרה אדומה) הוא טפח.

המשנה מדברת על שליה שיצאה לבד, מה הדין בשליה שיצאה עם דבר נוסף:

הברייטא: שליה שיצאה עם דמות עוף, בהמה וחיה:
 אם הם קשורים - תולים את השליה במה שיצא,
 אם הם לא קשורים - חוששים שהיה ולד אחר ונימוח,

רב: 1. יצא ולד בר קיימא - תולים בו את השליה שאחריו - אפילו אם עבר זמן רב,

2. יצא נפל - תולים בו את השליה שאחריו - רק עד שלושה ימים,

3. יצא גוף אטום (שלא יכל לחיות) - אין תולים בו את השליה.

שמואל: יצא הולד אחרי השליה - אין תולים בו את השליה.

נידה כזו. (מול תוס' מ"ט) עד כח. (המשנה)

ביאורי מושגים
 'אם נבלת בהתנשא ואם זמות יד לפה' - רב פפא מסביר שאדם הלומד תורה ראוי שישאל כל שאלה שהיא גם אם עלולים לצחוק עליו.
 שכן השואל שאלה מיותרת שגרמה לו להתבזות - סופו להתנשא ולהיות תלמיד חכם בעל ידע רחב, והשותק מחשש שיצחקו עליו - סופו שלא ידע לענות כשישאלו אותו!!!
 מלא תרוד רקב - מת שלא חסר ממנו כלום וכן לא התערב בו כלום - הרקבון שלו מטמא במשא ואוהל בשיעור מלא תרוד. (ר' שמעון סבר שגם אחרי שלב הריקבון אם התערב ברקב משהו הרקב לא מטמא)

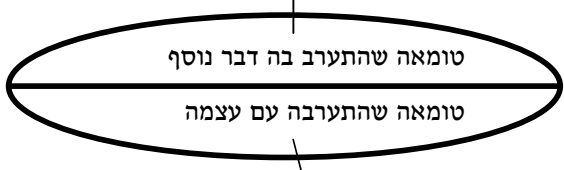
יש ברייתא המקבילה למשנה בה חלוקים ר"מ (המקביל לת"ק) ור' יהודה, ר' יוסי, ור' שמעון.
 ר' מאיר מודה שלא מטמאים במקרה שבו הוציאו את שפיר מהבית.
 במקרה זה הוציאו את הולד פעמיים ולכן הוא ודאי נימוח.

ציטוט מהמשנה
 שליא בבית - הבית טמא, ר"ש: ייתכן שהולד נימוק קודם שיצא.

רקב (רקבון של גופת אדם) שהתערב בו עפר רגיל:
 חכמים: מטמא, ר"ש: מתבטל.
 מהו טעמו של ר"ש:
 ר' המנונא: טומאה שהתערב בה דבר נוסף מתבטלת, שיטתו של ר"ש היא כללית.
 רבנן דבי רב: ביטול ברוב (רבה דחה את דבריהם כיוון שאם יש ביטול ברוב אז העפר צריך להתבטל ברקב ולא להיפך).
 רבה: ר"ש סבר שטומאה שהתערב בה דבר נוסף מתבטלת אבל הוא סבר זאת רק בנוגע לטומאת רקב.
 (הטעם לכך - בתחילת היווצרות הרקב אם התערב בו משהו הוא לא מטמא - כיוון שכך גם בסוף אם התערב משהו הוא לא מטמא).
 רבה חייב לסבור שטעמו של ר"ש בנוגע לשליא הוא כר' יוחנן.

טעמו של ר"ש:
 ר' המנונא: טומאה שהתערב בה חומר נוסף מתבטלת, ר' יוחנן: משום ביטול ברוב.

ר' יוחנן טען שגם ר' אליעזר ב"י סבר כר"ש:
 בהמה שהוציאה שק דם: ראב"י: החררה תיקבר והבהמה פטורה מבכורה.
 ברייתא נוספת: אותה חררה אינה מטמאת.
 למרות שמניחים שהיה ולד - הוא לא מטמא. זאת כיוון שהוא התבטל ברוב (בדם).

ר' יוחנן הסובר שמת שהתערבה צורתו טמא - סובר כר' אליעזר:
 ר' אליעזר: אפר מת מטמא בשיעור של רובע הקב.

ר' יוחנן: עצם הטענה שמת שהתערבה צורתו טהור אינה מבוססת. הדיוק של ר"ל מהברייתא לא הכרחי.

טעמו של ר"ל: דין זה נלמד ממת שצורתו התערבה שהוא טהור.

ר"ל: שפיר שעירבבו אותו במימיו - טהור.

ברייתא

המפלת יד או רגל עם אצבעות שלמות:
 טמאה טומאת לידה. ואין חוששים שהגוף
 שממנו באו האברים הוא גוף אטום (גוף
 אטום אינו נחשב ולד).

רב חסדא ורבה בר רב הונא:
 כיוון שחוששים שהלידה
 נמשכה זמן רב - אין נותנים
 לה ימי טוהר.

רב הונא: עובר שהוציא את ידו והחזירה - חוששת מדרבנן
 לטומאת לידה.
 שנאמר 'ויהי בלדתה ויתן יד' (לימוד זה הינו אסמכתא בעלמא).

נידה כח. (המשנה) עד כט. (המשנה)

ביאורי מושגים

טומאת מקדש וקודשיו: אדם טמא שאכל במזיד קדש או נכנס במזיד לבית המקדש חייב כרת. אם הוא עשה זאת בשוגג הוא חייב קרבן עולה ויורד (זאת בניגוד לשאר חייבי כריתות שוגגים החייבים להביא עולה).
אם הוא עשיר מביא כבשה, אם הוא עני מביא שתי ציפורים ואם הוא עני מרוד מביא מנחת חוטא (שתי העברות הנוספות המחייבות עולה ויורד הן שבועת העדות ושבועת ביטוי).

המשנה

ילדה טומטום או אנדרוגינוס:
טמאה מספק כיולדת זכר וכיולדת נקבה.
יצא מחותן או בלידת עכוז:
הלידה חלה כשיצא רובו.
יצא כרגיל:
הלידה חלה כשיצא רוב הראש (הפדחת).

זוהי שיטת ר' אליעזר.
ר"ע חלק וסבר שצריך
שתהיה ודאות רק על
עצם הטומאה

אפשרות א': חייבים על טומאת
מקדש רק אם יודעים בודאות ממה
נטמאו.

אפשרות ב': טומטום ואנדרוגינוס
זבים פטורים עקרונית מחיוב על
ביאת מקדש.

מדוע במקרה השני אינם
חייבים על ביאת מקדש

טומטום או אנדרוגינוס:
ראו דם או זוב: טמאים מספק.
ראו דם וגם זוב: טמאים בתורת
ודאי אבל אין חייבים על ביאת
מקדש וקודשיו.

זוהי שיטת רב.
רב למד את דינו מהייתור
מ'זכר עד נקבה'.

שלוש הערות על שיטת רב:

1. רב פוטר טומטום ואנדרוגינוס רק מביאת מקדש ולא מעצם טומאת
זב.

אמנם גם בעצם הטומאה כתוב 'הזכר' ו'ולנקבה' אבל משם לומדים
שמי רגלים ורוק של מצורע ומצורעת טמאים כמו זב.

2. רב לומד את דינו מהפסוק שמופיע בביאת מקדש.

אמנם לומדים משם גם על כך שכלי חרס שנטמא אין צריך להוציאו
מהמקדש. אבל דין זה נלמד מהייתור 'מזכר ועד נקבה'.

3. רב פוטר טומטום ואנדרוגינוס מביאת מקדש רק אם נטמאו בזבות.

דין זה לומד רב מ'מזכר' - רק טומאה הפורשת מהזכר.

קושיה על ר"י: המשנה קובעת שמחותך נחשב ולד רק ביציאת רובו. תשובת ר"י: המשנה מדברת על מקרה שבו הוא יוצא הפוך (ולכן לא שייך לדבר על כך שהראש יפטור).

בעובר חי יציאת הראש נחשבת לידה, מה הדין בנפל:

ר' יוחנן: בכל מקרה של נפל - יציאת הראש נחשבת לידה.

שמואל: בכל מקרה של נפל - יציאת הראש אינה מועילה.

ר' אלעזר לפי אחת ההבנות: נפל שלם - יציאת הראש נחשבת. נפל חתוך - יציאת הראש אינה נחשבת.

בברייתא מופיעה מח' תנאים האם יציאת הראש פוטרת בנפלים:

ת"ק: יצא מחותך או מסורס משיצא רובו הרי הוא כילוד.
ר' יוסי: משיצא כתקנו.

האמוראים נחלקו בהבנת שיטת ר' יוסי:

רב פפא: ר' יוסי סובר שבנפלים צריך גם יציאת רוב וגם יציאת ראש.
רב זביד: ר' יוסי סובר שבנפלים צריך יציאת רוב ולא יציאת ראש.

נידה כט. (המשנה) עד ל. (המשנה)

ביאורי מושגים

טבול יום - אדם שטבל נטהר לחלוטין רק בערב. משעת הטבילה ועד הערב יש לו מעמד ייחודי הנקרא 'טבול יום'.

טבולת יום ארוך - אישה שילדה סופרת ימי טומאה (7 לזכר, 14 לנקבה) ואחר כך ימי טהרה (33 לזכר, 66 לנקבה) במשך ימי הטוהר מעמדה הוא כשל טבול יום ולכן היא נקראת טבול יום ארוך. בית שמאי ובית הלל נחלקו האם אישה זאת צריכה לטבול בסוף ימי הטוהר שלה - 'האם טבולת יום ארוך צריכה טבילה'.

יולדת בזוב - אישה שראתה לפני הלידה דם זיבה - 'מחכה' עם הזוב שלה עד לסיום ימי טומאת הלידה ואז מתחילה להיטהר מטומאת הזיבה - סופרת 7 ימים נקיים וטובלת.

המשנה

המפלת ולד ואינה יודעת מה מינו:
נוהגת ימי טוהר וטומאה של נקבה וזכר לחומרא.

המסופקת אם הפילה בכלל ואם כן מה הפילה:
נוהגת ימי טומאה של נקבה וזכר וכן טומאת נידה לחומרא.

ר' יהושע בן לוי: המשנה התייחסה למקרה שבו לא הוכר עובר.
במקרה שבו הוכר עובר יש חזקה שילדה עובר בר קיימא ולכן:
1. אינה חוששת לנידה, 2. מביאה קרבן לידה ונאכל.

הערות על ריב"ל:

1. בבהמה לא אומרים שכשהוכר עובר חזקה שילדה.
שם המצב שונה. שם מדובר כשהבהמה לא טינפה לפני הלידה. רוב בהמות מטנפות לפני הלידה. לכן במקרה זה אנו חוששים שלא ילדה בר קיימא.

2. ר' יוסי בר' חנינא הקשה על ריב"ל מהברייתא שלמטה.
הגמרא דוחה את ההוכחה כיוון שהברייתא מתייחסת למקרה שבו לא ידוע מתי ילדה.

מחוסר מקום הברייתא מובאת בעמוד הבא!

ימי טומאה וטוהר של יולדת ויולדת בזוב - עיין בביאור מושגים.

הברייתא

אישה שבאה לפנינו ו:
א. יש ספק האם ילדה ואם כן מתי?
ב. מאז שבאה שלושה שבועות לא ראתה דם.
ג. לאחר מכן במשך 10 שבועות. ראתה דם שבוע (כל יום) ושבוע לא ראתה כלל.

דינה:

א. מותרת לבעלה לביל 35.
ב. ב"ש: צריכה 95 טבילות. ב"ה: צריכה 35 טבילות.
ר' יוסי בר' יהודה: צריכה רק טבילה אחת בסוף.

ב3 השבועות הראשונים היא חוששת על העבר (בלי קשר לדם שהיא רואה)

בשבוע מס' 1 היא חוששת לימי טומאה של זכר.

בשבוע מס' 2 היא חוששת לימי טומאה של נקבה, וכן לכך שילדה (זכר) בזוב.

בשבוע מס' 3 היא חוששת שילדה (נקבה) בזוב.

בשבועות האחרים החששות נובעים מהדם שהיא רואה:

בשבוע מס' 4 הדם שהיא רואה יכול להיות אחד מ2:
1. דם טוהר - אם היא עדיין בימי הטוהר.
2. דם נידה - אם היא בימי נידות.

משבוע מס' 6 חוששת ל3 אפשרויות:
1. דם טוהר - אם היא עדיין בימי הטוהר (חוששת לכך רק תוך 80 יום לבואה - עד אמצע השבוע ה12).
2. דם נידה - אם היא בימי נידות.
3. דם זיבות - אם היא בימי זיבות.

בשבוע מס' 4 אינה חוששת לזיבה כיוון שימי זיבה באים רק אחרי שיש ימי נידה.

מדוע מותרת רק ביום 35:
 בשלושת השבועות הראשונים היא חוששת לטומאת לידה וספיחיה. בשבוע הרביעי היא ראתה דם האפשרות המחמירה ביותר היא שרק ביום האחרון של השבוע הרביעי הדם היה דם נידות. לכן שבוע אחריו היא עדיין נידה. לכן רק בלילה האחרון של השבוע החמישי הסתיימו ימי הנידה.

מדוע טובלת:

ר' יוסי בר' יהודה: טבילה בזמנה אינה חובה ולכן יכולה לטבול פעם אחת אחרי ש'הבלגן' נגמר.

ב"ש וב"ה: טבילה בזמנה מצוה ולכן:

ב"ש - 95 טבילות:

14 טבילות - בלילות של השבועיים הראשונים מחשש שהסתיימו ימי הטומאה.

14 טבילות - בימים של שבוע 2,3 מחשש שהסתיימה טומאת הזוב של הלידה.

66 טבילות - בלילות של השבוע השלישי והלאה - מחשש שהסתיימו ימי הטוהר ('טבולת יום ארוך' חייבת בטבילה).

טבילה 1 - כשבאה אלינו בין השמשות.

ב"ה - 35 טבילות:

אין חובה לטבול בסוף ימי הטוהר. לכן הם מורידים את 66 טבילות מהשבוע השלישי ואילך.

הם מוסיפים 7 טבילות בלילות של השבוע החמישי - מחשש שהסתיימו ימי הנידה.

ישנם טבילות של זיבות נוספות אבל ב"ש מנו רק טבילות הקשורות לטומאת הלידה.

מהשבוע החמישי והלאה יש טבילות נוספות אבל ב"ה מנו רק טבילות שבאות לפני ההיתר לבעלה (שקיים רק ביום 35).